

Stalltipset

1•2015

www.delaval.se

**Förbättra
kalvhälsan**

med koll på
nyckeltal

En rådgivares tips för

**LYCKAD
ROBOTMJÖLKNING**

SE SIDAN

9

 DeLaval

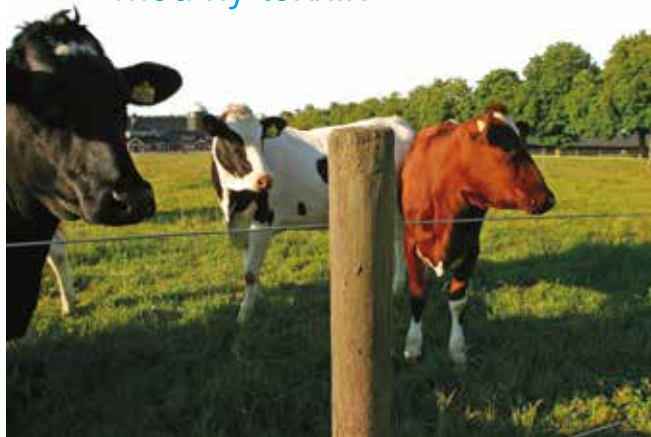
Ur innehållet

s.10 **Herd Navigator™**
– en del av framtiden

s.13 **Håll nere dina
servicekostnader**

s.28 **Elstängsel 2015**
– Längre driftstid på aggregat
med ny teknik

Stalltipset 1 • 2015

Stalltipset ges ut av DeLaval Sales AB
BOX 21, 147 21 TUMBA. Tel 08-550 294 00

Ansvarig utgivare: Eva Mårtensson

Redaktionskommitté: Jenny Gelin,
Eva Mårtensson

Layout: Studio Lume /Katja Konga

På omslagsbilden: Ko med kalv, fotograf Björn Qvarfordt

FAKTA
OM

BONDARYD, Norrgård

Brukaren: Mari och Emil Claesson

Antal djur: 80 årskor samt rekrytering

Areal i bruk: 100 ha åker samt 45 ha naturbeten

Så fick vi alla ungdjuren

UNDER ETT TAK

**VI HADE ALLTID UNGDJUR I OLIKA PROVI-
SORISKA LÖSNINGAR.** Till slut fick vi nog, det
var för tungarbetat. Nu har vi satsat och fått det
rationella ungdjursstall vi alltid drömt om, berättar **Mari Claesson**.

Ungdjuren blev kvar i den gamla ladugården efter en tidigare satsning på nytt mjölkningsstall med VMS. Men trots detta blev stallet för litet för att rymma alla kalvar och ungdjur. Det var tungjobbat att ha ungdjur på flera olika ställen. Mari och hennes son **Emil**, som tillsammans driver gården Bondaryd, tog upp detta med **Håkan Åberg**, Distriktschef på DeLaval.

Lösningen de kom fram till var att göra en mindre tillbyggnad i det gamla stallet för att kunna flytta resten av ungdjuren dit och på så sätt få det mer rationellt med alla ungdjur under ett tak. Redan från början var de klara över att det var spaltboxar med gummimatta som gällde eftersom de hade erfarenhet av det tidigare. Dels ger det mindre byggnadsyta och därigenom lägre byggnadskostnader men man ser även att djuren har en bra komfort tack vare gummimattorna för spalt.

Samma arbetstid trots dubbelt så många djur

Bygget gick fort och utfördes av HNC bygg som är vana vid ladugårdsbyggen. Första spadtaget sattes under älgjaksveckan och i mitten av december var det klart. Resultatet blev en helt ny rad med spaltboxar, ny utgödslingsränna och en utbyggnad av ventilationen. Det blev totalt 35 nya ungdjursplatser utöver de gamla. Glädjande är att trots att det nu finns dubbelt så mycket ungdjur i stallet jämfört med innan ökade arbetstiden i stallet bara med en enda liten minut, till stor del för att man utnyttjar det befintliga foderbordet.

Med en tillbyggnad av det gamla stallet har vi fått ett rationellt ungdoms stall berättar Mari och Emil.

En liten investering kan ge mycket tillbaka

– Detta är tredje bygget vi genomför tillsammans med Håkan Åberg, berättar Mari. Första gången var 1996. Vi valde Håkan och DeLaval eftersom vi vet att allt då kommer att fungera. Vi får det som vi vill ha och produkterna är av bra kvalitet. Ett år som det här, med det låga mjölkpris som råder borde fler se vilka möjligheter som finns med de existerande byggnaderna. Mindre investeringar som den här kan ha en väldigt stor effekt.

Håkan Åberg flikar in, att t.ex. flytta en vägg faktiskt inte kostar särskilt mycket och att det kan ge stora förbättringar i arbetet.

– Det är lätt att bli hemmablind, tillägger Emil, det gäller att se möjligheterna att förbättra det befintliga. Med den här investeringen har det blivit betydligt roligare att jobba hemma. Man vill ju inte ta över något som är i stort renoveringsbehov och som omedelbart kräver omfattande investeringar.

Ny inredning till ungdjuren

– Vi valde låsbara foderfronten HL40 med extra brett ätutrymme i de boxar där vi seminerar djuren. Den större foderöppningen ger oss flexibilitet att i framtiden använda boxarna även för slutgödning av fullvuxna djur som ska till slakt.

Först ut i landet med nya kalvboxarna

Som ett tillskott till de gamla kalvboxarna investerade man i den nya generationen kalvboxar CB1 från DeLaval. Kalvboxen är större än en ordinarie kalvbox vilket ger kalven mer utrymme, den är godkänd för kalvar upp till 90 kg och det är bra tycker Mari. Den största fördelen med kalvboxen är dock att den är så lätt att montera ihop eller ta bort. Det tar under en minut att sätta upp en box och det kan göras av en person utan att anstränga sig. Att sätta upp en hel rad kalvboxar går väldigt fort. Behöver vi inte kalvboxen så är det bara att plocka ner den och bära bort den. Vill vi rengöra boxen bär vi ut den och högtryckstvättar lägger Emil till.

Läs mer om renoveringen på Bondaryd på sid 6!

FAKTA
OM

Nya generationen KALVBOXAR från DeLaval

Den nya DeLaval kalvbox CB1 är en flexibel och hållbar lösning för kalvar under de första levnadsveckorna. Kalvboxen monteras fristående och behöver inte ett golv. Den är enkel och snabb att montera och demontera utan verktyg. Den är tillverkad i ett slitstarkt plastmaterial med blanka ytor vilket gör boxen lätta att rengöra, till exempel genom att använda en högtryckstvätt.

Kalvboxen placeras direkt på golvet, antingen var för sig eller i en rad eller batteri. Det är lätt att öppna frontdörren för rengöring eller för att flytta kalven. DeLaval kalvbox CB1 ger kalven en ren och bra miljö där den är skyddad från drag. Baktill finns ventilationshål för god luftväxling även på sommaren.

Kalvboxen levereras med två hinkar med fästen på framdörren. Som tillval kan beställas hökrubba, napphink eller nappflaska. Allteftersom kalven växer kan man höja fronten så att öppningen passar.

– **KALVBORSTEN INSTALLERADES I DECEMBER** och jag kan säga att den inte står still många minuter. Det är kalvar där hela tiden som vill bli borstade. Man ser att de riktigt njuter av det, berättar **Håkan Gustafsson**.

NYA KALVBORSTEN snurrar dygnet runt på Gunnarstorp

Stalltipset är på återbesök på Gunnarstorp som vi träffade i slutet av 2011 (stalltipset nr 1 2012) då Håkan Gustafsson nyligen hade investerat i ett nytt kalvstall. Nu vill vi höra om Håkans erfarenheter i kalvstallet de senaste tre åren och framför allt höra hur kalvarna tagit emot DeLaval's senaste nyhet i sortimentet, den frihängande borsten för kalvar som släpptes till försäljning i januari.

Nytt kalvstall 2011

På gården finns det ca 85 årskor som mjölkas med VMS. Stallet är byggt 2002 och VMS installerades 2010. Gården är Håkans föräldragård och han är sjätte generationen som driver gården.

Kalvstallet stod färdigt under 2011. Det är ett isolerat stall med naturlig ventilation.

Kalvstallet har plats för 24 dräktiga kviGOR och sinkor med liggbås. Det finns en behandlingsbox och två kalvningsboxar.

Kalvarna har vi i gruppboxar varav tre är med kalvamma med 2-napps-system. Det är ca 10 kalvar i varje grupp. Det gick snabbt att komma in i arbetet med kalvamma och den fungerar mycket bra, berättar Håkan, det har blivit en rutin kontrollera att allt

går som det ska i PC:n när vi ändå följer upp VMS.

Till kalvarnas glädje, en ryktborste

– Och nu har vi en kalvborste åt dem också. Det var vår säljare **Håkan Åberg** som kontakta mig i slutet av 2014 och undrade om jag ville prova en borste ur referensserien och det ville vi så klart, säger Håkan. Borsten installerades i december och jag kan säga att den inte står still många minuter.

Det är kalvar där hela tiden som vill bli borstade. Man ser att de riktigt njuter av det.

Skapa förutsättningar för kalvarna

Det har gått otroligt bra med kalvarna sedan vi byggde stallet. Vi försöker skapa de förutsättningarna som kalvarna behöver. Det lönar sig i tillväxt och framtida bra mjölkor.

Borsten kommer att bidra till det säger Håkan. Stallet fungerar rationellt det har blivit lättarbetat och enkelt att hantera. Vi ångrar verkligen inte att vi satsade på ett rejält kalvstall 2011, avslutar Håkan.

Det syns att kalvborsten används flitigt. De njuter av den och håller sig renare.

FAKTA
OM

Den nya kalvborsten

NYHET!

- ✓ DeLaval frihängande borste mini passar för kalvar från 3 månader upp till max 12 månader. (Passar även för getter)
- ✓ Borsten håller kalvarna renare och aktivare.
- ✓ Roterar när kalvarna vidrör borsten.
- ✓ Växlar rotationsriktning
- ✓ Den stannar när den inte används
- ✓ Justerbar i höjdlid, vid montering ska man utgå från det högsta djuret.

Att arbeta med nyckeltal i kalvuppfödningen ger KOR SOM LEVER LÄNGRE OCH PRODUCERAR MER

För att förbättra hälsa, fertilitet och avkastning på dina förstakalvare är det tre mål du ska titta noga på: **1 Att hålla kalvdödligheten till en låg nivå, 2 Att upprätthålla god kalvtillväxt, 3 Att upprätthålla god kalvhälsa** Ett bra sätt att arbeta mot mål är att använda nyckeltal för att mäta och följa upp hur väl din gård når dem. Nyckeltal är utmärkta verktyg för att jämföra resultat mot andra, ta beslut och följa upp effekten av förändrade rutiner. Olika men överlappande nyckeltal används för de tre målområdena enligt ovan.

Att hålla kalvdödligheten på en låg nivå

Andelen kvigkalvar som förloras innan sin första kalvning kan nå så högt som 20%. Om man inkluderar kalvdödsfall under kalvning och de första 24 timmarna kan siffran vara ännu högre. Näst efter en svår förlösning är diarré den vanligaste dödsorsaken under den första månaden av kalvens liv och i ett senare skede är lunginflammation den största risken. Skillnader mellan besättningar är mycket stora, men det finns vissa producenter som lyckas hålla de sammanlagda förlusterna väl under 10% vilket visar att det inte är en omöjlighet.

Det talas mycket om vikten av att öka kons produktiva livslängd medan kalvdödlighet sällan beaktas, men det skulle vara mer korrekt att inkludera dessa förluster i livslängdskalkylerna. Kons livslängd börjar vid födseln!

Dålig reproduktionsförmåga kombinerat med dålig kalvöverlevnad kan resultera i en brist på nya kvigor i i besättningen. Endast i besättningar med mycket god hälsa rekommenderas därför att föda upp färre än 35 kvigkalvar per 100 kor på årsbasis.

När det gäller nyckeltal för dödlighet i procent vid födseln anses fyra vara bra, sex acceptabelt men om man börjar nå tio procent kalvar som är döda vid födseln då är det dags att vidta åtgärder. Kalvdödligheten för 1-60 dagar gamla kalvar ska inte överskrida åtta procent medan två anses bra och fyra anses acceptabelt. För kalvar mellan två månader och pubertet ska inte dödsfallen vara fler än två procent.

Att upprätthålla en god tillväxttakt hela uppfödningssperioden

Tillväxttakt och näringsintag före avvänjning har visat sig ha en kraftfullt positiv effekt på mjölkavkastningen, till och med överlägset avelsvärde för mjölkavkastning. Genetiskt urval kan ge ca 70-120 kg mjölk per laktation. Att öka kalvens mjölkintag innan avvänjning kan ge minst fyra gånger mer mjölk än genetiskt urval för den första och andra laktationen. I verkligheten finns det stor variation i tillväxttakten mellan besättningar och enskilda djur. Viktigt att veta är att det inte finns några som helst fördelar med att begränsa viktökning för någon kalv eller kviga. Det vetenskapliga underlaget för fördelarna med att upprätthålla hög tillväxt för kalvar med bra kost är överväldigande.

När man tittar på viktökning per dag bör den vara över 600 gram för storvuxna raser och över 400 gram för små raser för hela uppfödningssperioden.

Upprätthålla god hälsa hela uppfödningssperioden

Hälsoproblem har en skadlig effekt på kalvens tillväxt och påverkar också hennes prestanda som mjölkko. Exempelvis har kalvar som behandlats med antibiotika visat sig ge cirka 500 kg mindre mjölk i första laktation jämfört med icke-behandlade kalvar. Även här varierar kalvhälsan mellan olika besättningar, och andelen kalvar som behandlas med antibiotika kan variera mellan 0 till 100%! Dessutom är nyckeltal för kalvdödligheten användbara vid övervakning av kalvhälsa. Hög kalvdödlighet orsakar inte bara brist på tillgången på nya kvigor utan är också en stark signal på att man har ett problem att ta tag i.

Nyckeltal som kan användas för att hålla reda på kalvförluster och beräkna kvigtillgänglighet är:

- ✓ Antal kalvningar per år eller månad
- ✓ Antal dräktiga kvigor
- ✓ Dödlighet vid födseln (dödsfall inom 24 timmar)
- ✓ Dödlighet: vecka 1
- ✓ Dödlighet: månad 1
- ✓ Dödlighet: månader 2-3
- ✓ Dödlighet: månader 4-6
- ✓ Utslagning / Dödlighet: 6 månader till kalvning
- ✓ Registrera orsakerna till dödsfall/ anledning till slakt

Nyckeltal för uppföljning av tillväxttakt. Det rekommenderas att väga djuren och beräkna viktökningen under följande perioder:

- ✓ Födsel till avvänjning
- ✓ Avvänjning till sex månader
- ✓ Avvänjning till seminering
- ✓ Seminering till kalvning

Nyckeltal för uppföljning av kalvhälsa

- ✓ Antibiotikabehandling av kalvar
- ✓ Dödlighet: månad 1
- ✓ Dödlighet: månader 2-3
- ✓ Dödlighet: månader 4-6
- ✓ Tillväxttakt från födsel till avvänjning
- ✓ Tillväxttakt från avvänjning till 6 månader

**Hög livstidsproduktion hos kor:
Ett välförtjänt resultat av förstklassig kalvuppfödning.**

Renoveringen gjorde skillnad på LUFTKVALITET OCH LJUDNIVÅ

En väl dimensionerad ventilation gör att djuren mår bättre, växer bättre och blir kor som mjölkar mer. Att investera i ventilation lönar sig alltid. Gör som **Mari Claesson** på Bondaryd Norrgård, hon byggde ut och renoverade sin ventilation. En enkel och billig investering som gett mycket tillbaks.

– Vi byggde ut den existerande mekaniska ventilationen genom ytterligare en rad av takventiler samt en till väggfläkt. Den nya fläkten från DeLaval är tystare samtidigt som vi har fått en väldigt fin luft. Innan var det ofta fuktigt i stallet, troligtvis var ventilationen underdimensionerad, berättar Mari.

Samtidigt satte Mari även in en hydraulisk utgödsling HRS under spalt samt investerade i ett nytt hydraulaggregat. – Den nya utgödslingens hydraulaggregat är extremt tystgående. Jämfört med det gamla aggregatet som brummade högt så hörs knappt den nya pumpen. Pumpen är så tyst att vi var tvungna att sätta dit en timer så att den stannar automatiskt, annars glömmar vi lätt bort att utgödslingen är på, berättar Mari.

Bakom Marie och Emil Claesson syns den nya raden ventiler och det nya aggregatet till utgödslingen. (Till höger, Håkan Åberg från DeLaval).

Är din ventilation eller utgödsling i dåligt skick?

-15%

Blir det fuktigt eller väldigt varmt i stallet? Sjunger utgödslingen på sista versen? Ta tillfället i akt för att renovera ventilationen och utgödslingen i sommar, det lönar sig!

Nu erbjuder vi 15% rabatt på hela sortimentet vid renovering eller utbyte av din utgödsling eller ventilation! Kampanjen gäller från första april till sista juni.

DeLaval har ett komplett sortiment av ventilation och utgödslingar med produkter av bra kvalitet. Passa på när djuren är ute.

Nya intressanta funktioner för VMS™

VIDAREUTVECKLINGEN AV MJÖLKNINGSROBOT VMS™ är en ständigt pågående process. Nya lösningar införs numera löpande i takt med att de är klara för introduktion och inte för specifika årsmodeller. Under inledningen av 2015 introduceras ett antal nyheter som förtjänar uppmärksamhet och flera kommer under året. Många av nyheterna kan dessutom installeras på existerande VMS.

Viktigt att kor lämnar mjölkningsroboten efter avslutad mjölkning

Djuromsorg har alltid varit DeLaval's ledord vid utveckling och vidareutveckling av VMS. Det innebär exempelvis att elektrisk utrustning för att få kor att lämna mjölkningsroboten snabbt efter mjölkning har varit bannlyst alltsedan starten. Detta i enlighet med djurskyddslagstiftningen som totalförbjuder den typen av utrustning i mjölkningsrobotar. Samtidigt är det viktigt att kor snabbt lämnar mjölkningsroboten eftersom det handlar om kapacitet. 60 kor som i snitt dröjer sig kvar en halv minut efter avslutad mjölkning blockerar 30 minuter som istället borde utnyttjas till att mjölka fler kor. Det handlar helt enkelt om ekonomi.

Nyhet – Påfösare för VMS

För att undvika att kor dröjer sig kvar i VMS finns nu en lösning i form av en påfösare som aktiveras om kon inte lämnar VMS. VMS påfösare utgörs av ett tryckluftstyrt spröt som vid aktivering manar på kon att lämna VMS stationen. I ordinarie driftsledningsprogram ställer man in när man vill att påfösaren ska aktiveras. Resultat från testgårdar visar exempel där man frigjort mellan en halv och en timme per dygn vilket innebär betydande kapacitetspotential. Den nya påfösaren kan installeras också till existerande VMS tillbaka till 2007.

Nyhet – Extra magnetlås för utgångsgrind

Det händer också att kor är för snabba och lämnar mjölkningsstationen mitt under pågående mjölkning. Det kan vara kvigor och det kan vara brunstiga kor men oavsett anledning är det lika irriterande. Att förse utgångsgrind med någon form av mekanisk låsanordning som riskerar att förblir i låst läge också vid strömavbrott är inte tillåtet.

Nu finns dock lösningen i form av ett mag-

netlås. Den håller grinden stängd med en helt annan kraft än vad som är fallet med ordinarie tryckluftscylinder. Samtidigt släpper den sin låsfunktion vid exempelvis strömavbrott så att inlåsning undviks. Också denna lösning kan installeras på VMS tillbaka till 2007.

Magnetlås för VMS utgångsgrind hindrar kor att ta sig ut under mjölkningen.

Kommande intressanta nyheter under året

Den mest grundläggande faktorn för lönsam mjölkproduktion är friska djur. Med rätt utfodring läggs grunden för friska djur. Rätt utfodring kräver kunskap om den enskilda kons status. Det kan man få på flera sätt. Kontroll på kornas vikt kan vara ett verktyg men det är trubbigt eftersom vikten varierar kraftigt beroende på stora intag av vatten och foder och allt som kon ger ifrån sig.

Det finns bättre metoder, Hullbedömning eller Body Condition Scoring (BCS) är den bästa och mest accepterade metoden för utvärdering av kons näringsförsörjning. Problemet är att det är tidsödande och inte så enkelt eftersom det gärna blir subjektivt.

Nu är lösningen på väg, DeLaval kan snart erbjuda en kamera som läser av kons status och poängsätter enligt den vedertagna BCS-skalan. DeLaval body condition scoring kamera kan enkelt installeras i såväl VMS som i stallar med konventionell mjölkning. Den installeras i VMS eller Smart Grind alternativt i en avskiljningsgrind vid konventionell mjölkning.

Det är en unik lösning genom att kotrafiken inte hindras på något sätt. När kon passerar kameran registreras hennes BCS och finns direkt tillgängliga i DelPro i såväl tabellform som grafiskt vilket gör översikten ytterst enkel och tydlig.

Genom att hela tiden ha tillgång till kons verkliga BCS kan åtgärder direkt sättas in. Kon kan på så sätt näringsförsörjas optimalt under hela laktationen. Det har betydelse för områden som reproduktion, mjölkavkastning, foderoptimering och förbättrad hälsa som minskad risk för Ketosis. Den har med andra ord betydande ekonomisk potential. BCS är en produkt som kommer att införas under 2015.

DeLaval body condition scoring kameran ger dig koll på kons status.

PÅ HAMRA GÅRD SOM ÄR DELAVAL FÖRSÖKSGÅRD finns i nuläget runt 250 kor fördelade på tre ladugårdar. VMS™, traditionell lösdrift och uppbundet. Detta för att möjliggöra försök och tester i de olika systemen.

BRA MJÖLKKVALITET på Hamra

3 000 – 6 000 i bakterietal i VMS-ladugården

Självklart vore det genant om inte mjölkkvaliteten låg på topp i DeLavals anläggningar på försöksgården Hamra. Samtidigt utsätts Hamra för extra belastning med alla tester och försök.

Vi frågar **Henrik Norberg** som är ladugårdsansvarig på Hamra hur han jobbar med kvalitetsfrågorna för att konstant ligga på så låga bakterietal.

– Vi har inte alltid haft så bra siffror men för ett par år sedan gick vi igenom systemen för att se om vi kunde förbättra oss. För det första måste du ha **tillräckligt stor varmvattenberedare**, understryker Henrik.

– Tänk då på att du kanske använder varmvatten till mer än VMS vilket gör att temperaturen kanske inte är tillräcklig när VMS ska diskas. Vi ökade storleken på beredaren eftersom diskningen av vår bufferttank påverkade varmvattentemperaturen för mycket tills VMS skulle diskas.

Du måste ha en varmvattenberedare som ger 85–90 grader. Kontrollera termostaten med jämna mellanrum och byt om det behövs, säger Henrik. Termostaten kan försämrats över tiden.

– Många gånger är inte VVS-installationen rätt utförd så att du verkligen får fram tillräckligt varmt vatten vid diskning av roboten även om **varmvattenberedaren kanske visar på 85–90 grader**. Vi har beredaren på 85 grader och vet att temperaturen är 81 grader när vattnet når VMS, poängterar Henrik. Du ska montera **mätare på ledningen vid roboten så att du ser att temperaturen** på vattnet fram till VMS verkligen är tillräckligt varmt och här får det inte gå under 80 grader, fastslår Henrik.

– Efter att vi hade gjort den här genomgången har vi sedan ett och ett halvt år konstant legat på ett bakterietal på 3 000 till 6 000, konstaterar Henrik.

Siffrorna i övrigt skäms inte för sig även om Henrik är återhållsam. Produktionen ligger på 12 150 kg för rullande 12 månader. I VMS ladugården har man i dagsläget (feb 2015) 67 kor som mjölkas 2,6 gånger och med en dygnsproduktion på 2 500 kg och ett celltal på 100 000. Det är ett imponerande jobb som Henrik och hans medarbetare utför trots alla tester, försök och besök som på olika sätt kan vara störande.

Stalltipset!

NYHET!

Våra krämer

finns nu i praktiska 2,5-liters förpackningar som är dryga och lätta att använda. Både **Cream**, som har en god mjukgörande effekt och som återfettar spen huden och **Mintcream** som är bra för ömma och stela muskler och juver finns i denna nya förpackning.

Lyckas med ROBOT- MJÖLKNING

Grundstenen i robotmjölkning

En grundförutsättning för att lyckas med ett automatiskt mjölkningssystem är god fodertillgång på foderbordet dygnet runt, oavsett vilken sorts kotrafik det gäller. Fri tillgång på foder har det tjuvare mycket om, ändå är det vanligt med foderbord som står tomma för länge. Det finns en mängd negativa effekter med begränsad fodertillgång som t.ex. att nykalvade kor och kvigor inte kommer upp i sin fulla potential, ryckig kotrafik där det bildas kö till robotarna efter att foderbordet fyllts på och svaga kor som faller ur snabbare än nödvändigt. Var inte rädd för att det ska bli för mycket foder på foderbordet, så länge det är tomt en gång om dagen är det ingen fara med hygien. För lite däremot, får det inte vara. Hitta er strategi och trimma alla som jobbar med korna till att hålla full koll på foderbordet, var snabba att fylla på när det är på väg att bli tomt. Lär er se om det som ligger på foderbordet är ratade rester eller har samma sammansättning som det foder ni lade dit. Kor som räknar med att det alltid finns foder äter sig normalt inte så mätta att det påverkar kotrafiken negativt. Den effekten kan man däremot få om man börja lägga på mer foder på foderbordet om de tidigare var vana att fodret tog slut mellan utfodringarna. Var därför inte för snabb med att utvärdera en förändring i grovfodertilldelning, ge det minst 2 veckor.

Mjölkningsfrekvens

Antalet mjölkningar per ko är resultatet av en rad parametrar där alla är lika betydelsefulla så som energiinnehåll på det som serveras på foderbordet, mängden foder på foderbordet, antalet kor per robot, kraftfodertilldelning, mjölkningstillstånd, grindbeslut, klövhälsa och stallens utformning. Det räcker med att en av parametrarna haltar för att mjölkningsfrekvensen ska påverkas negativt. Det behöver inte nödvändigtvis vara korna som rör sig för lite som är orsaken om det blir för få mjölkningar per ko. Hög mjölkningsfrekvens är extra viktig i tidig laktation då juvervävnaden fortsätter utvecklas en tid efter kalv-

GOD FODERTILLGÅNG

PÅ FODERBORDET är en

grundförutsättning för att lyckas med ett automatiskt mjölkningssystem skriver **Emma Nilsson**, produktionsrådgivare med fokus på robotmjölkning. Acceptera inte för låg mjölkningsfrekvens och hitta vad som är "rätt" antal kor i just er besättning, det är alltid ekonomiskt försvarbart att 65 kor mjölkar lika mycket som 70 kor. Mota bort sommartappet, det kan vara under sommaren det finns störst potential att öka årsavkastningen.

ningen och hur man mjölkar i tidig laktation sätter därför nivån för vad kon kan producera under resten av laktationen. Analysera läget innan några slutsatser dras och det viktigaste av allt, acceptera inte för låg mjölkningsfrekvens.

Vad är "rätt" antal kor per robot?

Kornas mjölkbarhet är den parametern som har störst inflytande på hur många kor som är lagom att ha per robot, högt flöde tillåter fler kor per robot än lågt flöde. Varierande flöde är anledningen till att det inte går att ge ett exakt svar på hur många kor som är lagom att ha per robot, svaret är helt enkelt – det beror på.

Överbeläggning sänker antalet mjölkningar per ko och i de flesta fall även mjölmängden per ko. Det är alltid ekonomiskt försvarbart att 65 kor mjölkar lika mycket som 70 kor, det går åt mindre mängd foder, sparar arbetstid och dessutom behövs färre rekryteringsdjur. Det är ett svårt och långsiktigt arbete men försök hitta er nivå på antal kor per robot som passar er besättning och planera för att ligga nära det antalet över hela året, anpassa antalet vartefter flödet förändras.

Mota bort sommartappet

Många besättningar har några liter att vinna under sommaren. Är man nöjd med avkastningen under stallperioden kan det vara under sommaren det finns störst potential att öka årsavkastningen. Sjunker antalet mjölkningar för mycket under sommaren så är det dags att ta tag i det redan nu. Kan strategin för kotrafiken under sommaren förändras? Det kanske kan löna sig att sätta in en selektionsgrind som sköter utsläppet av korna?

Andra åtgärder för att hålla avkastningen uppe under sommaren kan vara att undvika onödigt många foderbyten och utfodring av gräs som inte är färdigensilerat. Se över vattentillgången både avseende flöde i den befintliga vattenanläggningen och eventuell utökning av antalet vattenposter. Tillskott av salt är viktigt hela året men extra viktigt under de varma dagarna, öka saltgivan under sommaren för att tillgodose det ökade behovet och för att få korna att dricka mer vatten vilket i sin tur hjälper till att hålla uppe mjölkproduktionen. Tappa inte fokus på korna under sommaren och se till att komma tillbaka till det normala så snabbt som möjligt på hösten.

FAKTA
OM

HELLNERSGÅRDEN, Öndals, Eds bruk

Ägare: Thomas och Fredrik Hellner

Areal: Brukar ca 350 varav ca 250 arrende.
ca 20 ha beten, ca 180 ha skog

Antal djur: 220 årskor

Antal VMS: 3

Avkastning: 10 000 kg.

Start av VMS: 2 VMS oktober 2011, nr 3, juni 2012

Start Herd Navigator: Våren 2012

Celltal: 250 000

Bakterietal: 10 000

Det här måste vara EN DEL AV FRAMTIDEN

MED VETSKAPEN OM VILKEN TID DET TAR MED BRUNSTPASSNING

så var slutsatsen att det här måste vara en del av framtiden. **Thomas Hellner** och sonen **Fredrik** berättar om hur de reagerade när de hörde talas om Herd Navigator™ vilket också är bakgrunden till investeringen i Herd Navigator när ny ladugård uppfördes på Hellnersgården

Herd Navigator sköter brunstpassningen

Det allra största värdet upplever vi att brunstdetekteringen har, klargör Fredrik. Jag skulle säga att det är den värdefullaste delen för oss. I princip kontrolleras det som har med brunst att göra enbart i Herd Navigator. Vi litar på Herd Navigator till 95 % när det gäller dräktighet. Det innebär att vi bara dräktighetsundersöker runt 5% på traditionellt sätt.

När det gäller mastit så upplever vi att Herd Navigator verkligen larmar men det inträffar att vi också får falska larm, förklarar Fredrik. Det är dock bättre åt det hållet eftersom det är enklare att sortera bort om något falskt dyker upp.

När det gäller upptäckt av acetonemi – ketosis så kanske vi har lagt larmnivån något högt eftersom vi har få larm men samtidigt upplever vi att vi har bra kontroll på just utfodringen med gräsenilage och individuell styrning av kraftfodret i separata kraftfoderstationer.

Hur som helst så vill vi absolut inte vara utan Herd Navigator, brunstverkyget är för oss ovärderligt.

Bättre driftsäkerhet med avhårdare till vattnet

Både Thomas och Fredrik har ett värdefullt råd att ge när det gäller driftssäkerhet.

– Vi hade kanske lite höga kalkhalter i vattnet, hårdhet på 12–15 hårdhetsgrader. Vi upplevde inte det som alltför besvärande men valde ändå att installera avhårdare för runt ett år sedan och sedan dess upplever vi att vi har en klart bättre driftssäkerhet.

Här blir Thomas tydlig och menar att det borde alla installera som inte har väldigt mjukt vatten. Thomas pekar på kameraglasat på VMS som exempel och menar att nu är glaset rent, det är ingenting som fastnar.

All brunstövervakning görs med Herd Navigator™ och vi litar till 95% på systemet vad gäller dräktigheter. Numera undersöker vi bara runt 5% på traditionellt sätt, berättar Fredrik (till höger) och Thomas (till vänster).

– Det handlade om ca 30 000 SEK att installera och det är småpengar i sammanhanget och driftskostnaden är nära nog försumbar. Speciellt med tanke på hur mycket förargliga störningar som man slipper. Vi kan bara konstatera att både VMS och Herd Navigator fungerar alldeles utmärkt så avhärdare är någonting vi starkt rekommenderar, fortsätter Thomas

Skulle nästa generation vara intresserad så fick det bli modernt

Det är Thomas som förklarar bakgrunden till beslut om nybyggnation. Sonen Fredrik blir femte generationen på Hellnersgården men jag har aldrig styrt honom att ta över, klarar Thomas. Det är något som måste växa fram av egen vilja och intresse och det faktum att Fredrik är så intresserad har givetvis haft avgörande betydelse för nybyggnationen samtidigt som den gamla ladugården var sliten.

Thomas tog över gården 1988 och då fanns det 30- talet uppbundna kor. 1994 utökades besättningen till 80- talet årskor och det blev då kortbås.

Vi ägnade mycket tid åt studiebesök för att få underlag för både hur vi skulle och inte skulle göra och det var värdefullt intygar båda. 2010 skedde så nybyggnationen.

Det finns ingenting i byggnationen vi ångrar

Både Thomas och Fredrik intygar att man är mycket nöjda med resultatet. Det måste

vara en mycket tillfredställande känsla att fyra år efter start av nya ladugården kunna konstatera att man till alla delar är nöjd med resultatet.

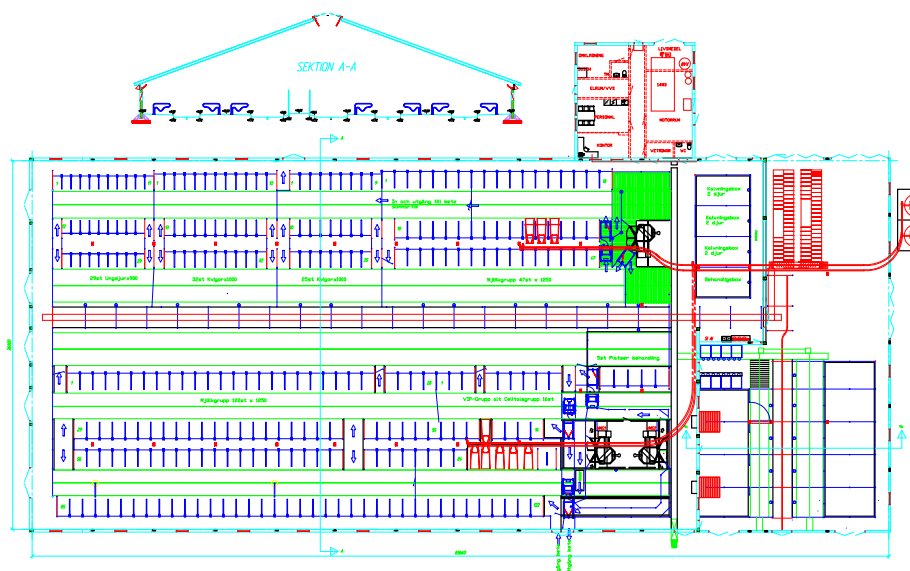
Vi var helt överens om styrd kotrafik och vi upplever att det fungerar jättebra med Feed First™. Det är få kor att hämta och det upplever vi att vi sparar tid på.

Vi tillämpar rent gräsensilage och kraftfoderstationer och där upplever vi att det är mycket enkelt att styra korna. Vi har två avlastarbord och distribution sker med bandfoderfordelare 12 gånger per dygn, noterar

Fredrik. Vi har tredubblat besättningen och med bibehållen arbetsinsats. Det är lättskött och slitet är borta.

Som avslutning summerar Fredrik och Thomas att man måste se till systemlösning, tänka helhet. Det var en av anledningarna till att vi valde allt från en och samma leverantör, då är det en leverantör att tala med.

Glöm inte att framföra vår beundran för Serviceteknikerna **Lars Igelström**, **Gustaf Widerström** och **Daniel Ström**, ovärderligt att ha dessa i området, avslutar Thomas och Fredrik.

Stort intresse för Herd Navigator™

BLAND FRANSKA MJÖLKPRODUCENTER

INTRESSET FÖR ROBOTMJÖLKNING ÄR MYCKET STORT I FRANKRIKE och DeLaval VMS™ är ett populärt val av leverantör. Det finns många familjegårdar med mellan 70 och 100 kor som vill ha en bättre livskvalitet, större flexibilitet och som vill förbättra sin produktion. Idag säljs ungefär en DeLaval VMS per dag i Frankrike och det är ungefär hälften av de som nyinvesterar som väljer robot.

De stora uppgångar och nergångar som skett med mjölkpriset de senaste åren har gjort att även många franska mjölkproducenterna satsat på att förbättra driftsledningen och hålla koll på kostnaderna precis som i övriga länder. Ett av verktygen som slagit igenom i Frankrike är Herd Navigator från DeLaval. Systemet lanserades år 2010 i Frankrike och fick snabbt ett stort genomslag. Idag inkluderas det avancerade driftsledningssystemet Herd Navigator på närmare 25% av alla robotprojekt. Även gårdar med bara en mjölkningsrobot tycker att de har stor nytta av systemet.

Tydliga förbättringar av nyckeltal

Eduoard Alix, produktchef för VMS och Herd Navigator i Frankrike, berättar att lokala undersökningar i Frankrike har visat att mjölkproducenter som börjat arbeta med Herd Navigator ökade sin mjölkproduktion med ca 3% och minskade kalvningsintervallen med ca 25 dagar. Lönsamheten per ko beräknades ha ökat med 6 000 kronor tack vare att de kunnat behålla sina kor i snitt 0,9 fler laktationer.

Det lönar sig att ha Herd Navigator även i stall med bra en VMS

Familjen Sourdin som har en gård i området Fleurigné investerade i en robot 2012. Juverhälsan förbättrades mycket i det nya stallet jämfört med hur det var i det gamla. Produktionen ökade från 9 300 till 10 500 per ko och år. Familjen triggades av tekniken och de förbättringar de gav och 2013 investerade de i Herd Navigator. – Vi har blivit mycket mer fokuserade och engagerade i förbättringsarbetet på gården tack vare de nya tekniska hjälpmedlen vi nu har och det ger resultat, konstaterar Dominique Sourdin.

Gården Gaec des Forges har två DeLaval VMS

Familjen Minot mjölkade tidigare sina kor av rasen Montbelliard i ett mjölkningsstall men besättningen ökade i antal och 2009 var de uppe i 100 mjölkande och tyckte då att gränsen var nådd för hur mycket tid de ville spendera på att mjölka. De investerade i ett nytt stall med två DeLaval VMS, ett Optimatsystem för utfodring, en automatisk gödselrobot

och två frihängande ryktborstar. Familjen är mycket nöjd med sin installation och besättningen växer vidare. Snart är det dags för robot nummer tre och då finns planer på att även installera Herd Navigator.

5 tips för att hålla SERVICEKOSTNADER NERE

Teckna Serviceavtal – lägre timtaxa

Regelbunden service är viktigt för att få ut mesta möjliga av dina kor. Se till att du har serviceavtal så får du en väl fungerande mjölkningsanläggning och dessutom en lägre timtaxa på allt arbete vi gör hos dig under året.

1 Gå med i GummiDirekt – upptill 40% rabatt på spengummi och slang

Byt spengummi och slang i god tid innan de förlorar i prestanda. Om du inte byter i tid finns risk för oplanerade stopp och en försämrad juverhälsa. Som medlem i GummiDirekt får du regelbundna leveranser direkt hem till dig till mycket förmånliga priser med upptill 40% rabatt.

2 Bli GULD-kund du också – rabatt på förbrukningsvaror

Som GULD-kund får du rabatt på alla våra förbrukningsvaror såsom diskmedel, spendopp, filter, olja etc. Rabatten är upptill 15% och ökar ju mer du köper.

3 Var själv med vid service

Var med själv när vår servicetekniker kommer för att göra service på din mjölkningsanläggning. När din servicetekniker är på plats kan du själv vara delaktig i servicen och den går på så sätt fortare.

4 Servicesatser med upptill 20% lägre pris

Vid förebyggande service rekommenderar vi att servicesatser används i så stor utsträckning som möjligt. Servicesatser innehåller alla viktiga delar som slits och behöver bytas och är ca 20 % billigare jämfört med inköp av lösa delar.

5 Kortare driftstopp ger mer mjölk

Planera inför din nästa service så att driftstoppet påverkar korna så lite som möjligt. Se till att kor med tillstånd i VMS har blivit mjölkade så att driftstoppet under service påverkar korna i så liten utsträckning som möjligt. Under service av VMS finns också möjlighet under vissa tider att själv vara med och manuellt sätta på mjölkningsorganen vilket kortar ner tiden då kor inte mjölkas.

FRÅN ROBOT TILL KARUSELL vid utökning

– VI INSÅG ATT VI BEHÖVDE GÖRA ETT ORDENTLIGT OMTAG efter att successivt ha utökat besättningen samtidigt som vi planerade ytterligare utökning. Det är **Kjell-Åke** och **Carin Karlsson** på gården Fröstorp i Västergötland som förklarar det något mindre vanliga steget att gå från robot till karusell.

Vi har en kapacitet på 150 kor i timmen i karusellen, berättar Kjell-Åke och Karin Karlsson. Här tillsammans med Claes Carlson från DeLaval (längst bak).

Flera faktorer som låg till grund för beslut om karusell

Vi hade närmare 400 kor där hälften mjölkades i VMS och den andra hälften i ett mjölkningsstall som hade åtskilliga år på nacken och därmed hade gjort sitt, förklarar Kjell-Åke. Vi hade successivt utökat besättningen i steg vilket innebar att logistiken inte hade hängit med. Vi lade alldeles för mycket tid på att flytta djur. Samtidigt planerade vi ytterligare utökning av besättningen konstaterar Carin.

Fler VMS var då knappast ett alternativ. Det hade inneburit ytterligare robotar och eftersom vi själva vill ta hand om larm och jourfrågor upplevde vi det som ett tveksamt alternativ vid den planerade utökningen.

Sammantaget innebar det att vi ganska tidigt var inne på konventionell mjölkning. Vi har väldigt bra personal som vi ville behålla och som var intresserade av den linje vi var inne på.

Fröstorp under ständig utveckling

Kjell-Åke berättar att gården kom i familjens ägo för 50-talet år sedan och att han tog över 1990 tillsammans med en bror. Då fanns det ett 40-tal uppbundna kor på Fröstorp.

1998 blev det lösdrift med mjölkningsstall 2x8 och runt 120 kor som relativt snart ökades till 150.

2005 ökades åter besättningen och nu till 300 och då införskaffades två VMS där hälften av korna mjölkades. 2007 blev det en tredje VMS och 2009 nytt ungdjursstall.

2011 tog Carin och Kjell-Åke över verksamheten.

Vi hade logistikproblem med mycket flyttning av djur och vi behövde byta mjölkningsgrup samtidigt som Kjell var ensam att ta jousen på 3 VMS. Eftersom vi har en son som är mycket intresserad så föll det sig naturligt att diskutera större förändringar, menar både Carin och Kjell-Åke.

40 platser utvändig karusell och ny ligghall

Tankemässigt var vi inne på mjölkningsgrup när vi planerade för utökning till 500 kor filosoferar Kjell-Åke, karusell var vi nog inte inne på i början.

Vi besökte åtskilliga gårdar med både grup och karusell men när vi såg hur lugnt och fridfullt mjölkningen fungerade för både människor och djur i en utvändig karusell blev vi bitna. Vi besökte bland annat Vadsbo och trots att de mjölkade 200 kor i timmen såg det väldigt lugnt och behagligt ut. Jag tror det här är det bästa för både människor och djur, tydliggör Carin.

Vi har valt att ha foderkrubbor och tilldela foder i karusellen. Vi såg det på Torsjö och det var en lösning vi tilltalades av. Vi ger upp till

5–6 kg per ko beroende på laktationsstadier och beroende på om det är kor från den befintliga avdelning där vi har kraftfoderstationer eller den nya ligghallen där vi inte har kraftfoderstationer.

Den 12 november 2014 var det dags för start.

– Det har gått så bra hela tiden och korna var förvånansvärt lugna vid igångkörningen, de till och med står och idisslar på plattformen. Det tog tre till fyra mjölkningar och därefter har det flutit väldigt bra betonar både Carin och Kjell-Åke.

Övergång till tre mjölkningar redan efter tre månader

– Vi startade med två mjölkningar men hade planer på att gå över till tre så småningom. Vi var snabbt uppe i 120–130 kor i timmen och då hade vi varken gallrat bland djuren eller trimmat det hela, beskriver Carin. Kapaciteten var inte huvudfokus, det fick komma successivt.

Första februari startade vi med mjölkning tre gånger per dygn, klockan fem, tretton och tjuogoett. Tidigare var det fyra och sexton som gällde.

Det här tyckte faktiskt personalen var en fördel så de var klart positiva till övergången förklarar Carin och Kjell-Åke. Vi har två mjölkarlag som skiftar pass varannan vecka. Ena veckan kör man passet på morgon och middag och är därefter fri. Nästa vecka kör man kvällspasset. Det här har personalen upplevt som klart positivt eftersom man upplever bättre lediga förhållanden.

– Kapaciteten har ökat till 150 kor i timmen och redan efter första dygnet noterade vi en ökning i mjölmängden, berättar Kjell-Åke. Nu fjorton dagar senare ligger ökningen på 11 till 12 % något som alla noterar med entusiasm. Det här har blivit riktigt bra för personal, för företaget och inte minst för djuren.

Miljö- och energimedvetande

En del i investeringen utgörs av ny så kallad silotank för utomhusplacering med förkylning av mjölken. Kjell-Åke berättar att temperaturen på mjölken är nere på 16–18 grader efter förkylningen vilket sparar mycket energi. Dessutom nyttjas vattnet som dricksvatten till korna vilket har

positiva effekter på mjölkproduktionen genom att korna slipper dricka iskallt vatten. Här kunde vi kanske spara än mer om vi lagrade upp vattnet eftersom vi då kunde kontrollera att all mjölk blir kyld och inte bara när kor dricker menar Kjell-Åke. (här kan man komma ned till 12–14 grader, Stalltipsets kommentar).

Kjell-Åke och Carin visar också hur man tar tillvara vattnet från diskningen av mjölkkningsanläggningen. Det samlas upp och återanvänds för rengöring och golvspolningar. Inte nog med det, man använder det en tredje gång genom att spolvattnet nu samlas i en brunn och där en dränkbar pump svara för spolning och rengöring av drivningsgång fram till karusellen.

Imponerande tidsplan

Vi imponeras av den korta genomförandefasen av hela projektet. Kjell-Åke berättar att beslut togs i slutet av 2013, upphandling skedde i maj och byggstart skedde i juni. Redan i november var man klar med start av mjölkning i den nya anläggningen.

– Har man väl satt ned foten och bestämt sig så är det fullt fokus som måste gälla, menar Kjell-Åke.

Samtidigt berömmar både Kjell-Åke och Carin alla som har varit inblandade, från egen personal till byggare och installatörer som man understryker har ställt upp och gjort ett fantastiskt jobb. Mest imponerad är man kanske av det team som kom från Lettland och monterade karusellen, det var fantastisk att se avslutar Carin och Kjell-Åke.

(Specialutbildat team som svarar för karusellinstallationer i ett flertal länder, Stalltipsets kommentar)

Mjölken som går in i silotanken är kyld till 16–18 grader. Det sparar mycket energi.

FAKTA
OM

FRÖSTORP, Ljung

Ägare: Kjell-Åke och Carin Karlsson

Areal: Brukar ca 550 ha inklusive arrende, Ca 150 ha naturbeten inkl arrende, 110 ha skog

Antal djur: Ca 500 årskor, Totalt 1 240 djur

Karusell, Rotary PR2100: 40 platser

Avkastning: 10 500 kg.

Antal mjölkningar: 3 gånger per dygn sedan 1 februari

Start av Karusell: 12 november 2014

Celltal: 190 000

Bakterietal: < 10 000

Mycket lönsamt att för-kyla mjölken

– För-kylning av mjölken med hjälp av en effektiv plattkylare har sparat ca 60 000 kWh på ett år, berättar Kjell Sandahl (t.h.) Här tillsammans med Lars Karlsson (t.v.), Distriktschef på DeLaval.

Det var i samband med installation av ett system för vattenbehandling som vi tittade över hela vårt system för vattenförsörjning och konstaterade att det fanns stora besparingsmöjligheter med att för-kyla mjölken. Kanske påverkades vi också av DeLaval Servicetekniker **Ulrik Elmersson** som var så entusiastisk över möjligheterna och som senare kom att svara för en stor del av installationen av utrustningen för att för-kyla mjölken.

Det är **Kjell Sandahl** som tillsammans med sin bror **Per driver** gården Vasen med runt 500 kor i närheten av Vetlanda som berättar om

bakgrunden till installation av för- kylning av mjölk. Gården Vasen är bland annat känd för att ha eget varumärke på ost nämligen "Vasen prästost" och Vasen Greve".

Sparar runt 60 000 kWh per år

– Vi har två kyltankar på 20 000 respektive 8 000 liter där den senare fungerar som bufferttank för oberoende hämtning. Den är högt placerad vilket gör att tömning till huvudtanken sker skonsamt med självfall.

Sedan oktober 2013 tillämpas för-kylning av mjölken. Vi får ned temperaturen till 16-18 grader trots att vattnet leds direkt till kornas vattenkoppar vilket förutsätter att kor dricker

när mjölk pumpas genom plattkylaren från karusellens slutenhet, förklarar Kjell.

– Skulle vi styra plattkylaren så att vi hade garanterat vattenflöde så snart mjölk pumpas kunde vi nog komma ned till kanske 12-14 grader har vi förstått. Då krävs dock en tank för att samla upp vattnet innan distribution sker till korna men redan som det är nu ger det oss en rejäl inbesparing i minskade elkostnader för kylning av mjölken i tanken. Nu använder vi bara en kylkompressor och ändå är det inte lång tid efter avslutad mjölkning innan mjölken är nerkyld. När vi installerade plattkylaren investerade vi även i frekvensstyrning av vakuumpumpen. Totalt har det resulterat i en minskad elförbrukning på ca 60 000 kWh. Då räknar jag med att någonstans mellan 40 000 och 50 000 kommer från för-kylningen och resten från frekvensstyrning av vakuumpump. Vi har 10-11 timmars drifttid på karusellen per dygn och mot den bakgrunden är frekvensstyrning av vakuumpumparna en klar fördel.

– Vi har också förstått att det är fördelaktigt med att korna får dricka vatten som inte är iskallt, att det påverkar produktionen positivt. Det har vi inga siffror på men det känns ju rätt naturligt, förklarar Kjell.

Andra fördelar som Kjell pekar på är att det inte alls blir lika varmt i motorrummet och att drifttiden på kylkompressor har minskat.

Började med 3 kor 1976

Kjell beskriver med glimten i ögat hur det hela började. Gården införskaffades i släkten 1935 och togs över av Kjells far 1958 då det fanns 8 kor på gården. 1976 planerades dock mjölkproduktionen att avvecklas eftersom den upplevdes för småskalig. Redan då som 19-åring var Kjell biten av djur och mjölkproduktion och, som han uttrycker det, räddade han tre av korna och på den vägen är det. Då

gick Kjell fortfarande i skolan vilket innebar att mamma fick vara behjälplig med mjölkningen fram tills att Kjell och hans bror Per kunde börja driva verksamheten. 1982 tog bröderna över och startade då med 30 kor.

Därefter har verksamheten successivt utökats till dagens ca 500 kor.

Roterande invändig karusell med 32 platser

Det var år 2000 som den nuvarande utrustningen togs i bruk med en 32-platsers invändig karusell. Dessförinnan hade man gått över till lösdrift och foderliggbås 1991 med 160 kor och mjölkgrup. 1995 skedde utökning till 200 kor.

– När man räknar på vad karusellen har utträttat under de här 15 åren är det inte utan att man blir imponerad, erkänner Kjell. Vi startade 2000 så den har gått i 15 år och drygt 10 timmar per dag. Under den tiden har det producerats 75 000 000 kg mjölk!

Med dessa siffror känns det rätt bra att kunna slå ett slag för både miljö och ekonomi med såväl för-kylning av mjölk som frekvensstyrning av vakuumpumpar avslutar Kjell.

FAKTA
OM

VASEN NYE, Vetlanda

Ägare: Kjell och Per Sandahl med respektive Ingrid och Berith

Areal: Brukar ca 700 ha åker inklusive arrende, ca 400 ha beten, ca 300 ha skog

Antal djur: Ca 530 årskor, 20-tal amkor som inte platsar i produktionen, får ta hand om andras kalvar
Ca 40 köttkor Simental

Invändig Karusell, HBR: 32 platser

Kapacitet: 130 – 140 kor per timme

Avkastning: 10 500 kg.

Antal mjölkningar: 3 gånger per dygn

Start av Karusell: 2 000

Mjölmängd sedan start av karusell:
75 000 000 kg

Celltal: 180 000

Bakterietal: <10 000

De drygt 500 korna mjölkas i en invändig karusell som installerades 2000. På 15 år har det producerats 75 000 000 kg mjölk i den.

Den nya Ändskrapan ESH gör helt rent i vändlägen berättar Lasse och Marie

– VI HAR NU TESTAT DEN NYA ÄNDSKRAPAN ESH i två år och vi är enbart positiva. Dels tar den bort den jobbiga och tråkiga arbetsuppgiften att skrapa bort gödsel från vändlägena i gångarnas ändar, dessutom sparar den tid, berättar **Lasse** och **Maria** på **Odenstomta** gård.

Nya ändskrapan ESH SPARAR ARBETSTID

Odenstomta gård ligger på Vikbolandet utanför Norrköping och drivs idag av Lasse och hans dotter Maria, utöver det har man ett maskinsamarbete med en granne som är spannmålsodlare. Gården köptes 1942 av Lasses farfar. Idag är det tredje och fjärde generationen som driver gården. År 2006 gjorde man en större investering i ett helt nytt lösdriftsstall med mjölkning i ett DeLaval tandemstall 2x5 platser. Till det nya stallet valde man DeLaval hydraulisk utgödsling Deltamaster. Främsta orsaken till valet av utgödsling är att DeLaval Deltamaster inte har någon drivstation som är i vägen för de dörar som finns i anslutning till skrapgångarna. – Den är dessutom driftsäker. Vår utgödsling

går dygnet runt d.v.s. ca 8.000 timmar på ett år. Ser man bara till att underhålla skraporna och byta slitdelar i tid så har man en väldigt bra utgödsling och skrapor som gör väldigt rent, berättar Lasse.

Den nya skrapan har betalt sig

Som det är planerat på de flesta gårdar så har man alltid ett vändläge i skrapgången där mycket gödsel samlas som tyvärr inte skrapan kommer åt. De flesta får rengöra dessa vändlägen manuellt, ett tråkigt och ganska tungt jobb. Med den nya automatiska Ändskrapan ESH från DeLaval slipper man det. För ca två år sedan fick Lasse och Maria på Odenstomta erbjudandet att vara testvärdar för den nya skrapan. De antog erbjudandet utan tvekan. Ändskrapan placerades i den skrapgång korna gick ut och in genom under betesperioden, d.v.s. den skrapgång där utgödslingen slits mest eftersom korna drar in mycket grus och sten från betet.

Sedan igångstarten har den nya ändskrapan gått helt problemfritt, inte en enda gång har den missat att koppla till eller från den ordinarie skrapan berättar Lasse. Ändskrapan gör helt rent i vändläget. Vi har helt kommit ifrån det tråkiga arbetsmomentet att rengöra vändlägena vilket gett en tidsbesparing på 5 minuter per dag per ränna. Det innebär att investeringen i ändskrapan är betald på under två år.

FAKTA
OM

NYHET!

DeLaval ändskrapa ESH

DeLaval ändskrapa gör rent vid vändläget i skrapgången som den ordinarie skrapan inte klarar att rengöra.

Ändskrapan hakar på automatiskt till den ordinarie skrapan. Därefter skrapar den rent vändläget och kopplas från den ordinarie skrapan automatiskt efter 4-5 meter. Efter det fortsätter den ordinarie skrapan rengöra resten av skrapgången. Ändskrapan är därför alltid parkerad i änden på rännan vilket gör att den aldrig stör djuren.

DeLaval ändskrapa ESH passar endast hydraulisk utgödsling Deltamaster. Den kan enkelt eftermonteras på befintliga anläggningar och passar de flesta storlekar på skrapgång. DeLaval ändskrapa ESH är patenterad.

FAKTA
OM

ODENSTOMTA, Vikbolandet

Gårdsnamn: Odenstomta
Brukare: Lars Nilsson och hans dotter Maria Nilsson
Brukad areal: 105 ha åker samt ca 20 ha bete
Antal årskor: 100 mjölkkor, SRB och SLB
Avkastning: 9 800 Kg ECM per ko och år

Belöning för insatser av särskild betydelse för bygden går till ALFAROLF I LINGHEM

Ordförande Anders Schultz
överlämnar diplommet till Rolf

– JAG ÄR VERKLIGEN HEDRAD, ATT GILLET VILL BELÖNA MIG ÄR FANTASTISKT. Ett bättre kvitto på att jag skött mitt jobb har jag svårt att tänka mig. Det gör mig så hedrad och glad, säger **Rolf Gustavsson**, stolt servicetekniker från DeLaval, med ett stort leende.

Rolf Gustavsson är servicetekniker på DeLaval men han är mer känd som AlfaRolf i området runt Linghem vid Linköping. Hushållningsgillet i området heter Åkerbo-Hanekind och i år har AlfaRolf fått en specialinbjudan till gillet's årsmöte. Stalltipset fick nys om saken och bjöd in sig till mötet för att undersöka saken närmare.

Åkerbo-Hanekind hushållningssällskapet har 334 medlemmar och är det största av de 14 gillen som finns i Östergötland. Hushållningssällskapet vilar på traditioner långt tillbaka och dess gillen har en viktig social funktion i bygden. Redan 1813 grundades Hushållningssällskapet Östergötland och idag ordnas många aktiviteter som till exempel gårdsbesök, studiebesök, fältvandringar och familjedagar av och för gillet's medlemmar.

Årsmötets huvudfunktion är naturligtvis att ta nödvändiga beslut om styrelse och administration men dessa klaras av i rask takt för att gå vidare till mer spännande punk-

ter på agendan.

En specialinbjuden gäst är en välkänd profil i Linköping. **Gunnar Elfström** har varit ansvarig för Gamla Linköping i hela 26 år. Denna kväll har han bjudits in för att framföra ett kåseri om Linköpingsbygden. Det blir en spännande berättelse om bland annat problematiken med landsvägsgrindarna för fortkörande två-spann i början av 1900-talet och den pengaförskingrande prästen som flydde rättvisan och till slut syntes i Amerika. Gunnar får människor ur historien att komma nära och bli levande igen.

Nästa punkt på agendan är "Belöning för insatser av särskild betydelse för bygden" och nu kallas Rolf fram i centrum av Anders Schultz, ordförande i gillet. Anders är mjölkproducent med 90 kor och är en av dem som anlitar Rolf till att serva sin anläggning och att utföra reparationer av utrustningen när så behövs.

– Vår AlfaRolf är väl värd denna utmärkelse, säger Anders, och jag kan själv intyga att motiveringen på diplommet stämmer. Rolf

har arbetat ute på gårdarna i många år och han har alltid gjort det med "stor serviceanda, ställer alltid upp, gott humör och gör alltid ett toppenjobb".

En mycket stolt Rolf tackar för utmärkelsen och summerar sin tid som servicetekniker som startade 1979.

– Jag kan ju bara konstatera att antalet mjölkproducenter i området har minskat från de 110 som fanns när jag startade till bara 20 idag och det är en lite sorglig utveckling men samtidigt har utvecklingen och tekniken inom mjölkproduktion gått framåt i en rasande takt så de som är kvar är fantastiskt professionella mjölkproducenter och det är roligt att uppleva. Diplomet jag fått här idag ska få en väl synlig placering i mitt hem. Att få beröm av sin chef är trevligt men att få beröm av sina kunder det slår allt. Det gör en varm i hjärtat och nu ska jag bli medlem i gillet, avslutar Rolf.

Köttdjursstallet med extra allt

FAKTA
OM

DESEMÅLA GÅRD, Nybro

Gårdsnamn: Desemåla gård

Brukare: Adam och Mats Petersson

Antal köttdjur: Nu 350, på sikt 400.

Areal: 95 ha samt bete

PÅ GÅRDEN DESEMÅLA UTANFÖR NYBRO I SMÅLAND

har familjen **Petersson** investerat i ett nytt stall för 224 köttdjur.

– Det nya stallet ger oss flexibilitet att anpassa oss utefter tillgång och efterfrågan på nötkött, berättar **Mats**.

Vi tror på svensk köttproduktion, mycket tack vare det lokala slakteriet KLS Ugglarp i Kalmar som vi levererar alla djur till, berättar Mats som driver gården tillsammans med sin son **Adam**. – KLS Ugglarp skapar mervärde för köttet, framförallt genom sitt varumärke Smålandskött, och utan slakteriet hade det inte varit många nötköttsproducenter kvar i Kalmar län. Mats och Adam ser ljusst på framtiden och beslutade under förra året att öka djurantalet och investera i ett nytt rationellt köttdjursstall.

Flexibilitet i nya stallet

– Redan på ritningsstadiet kom Fredrik Peterson, Distriktchef på DeLaval, tillsammans med byggaren fram till en optimal lösning vilket gjorde att bygget flöt på otroligt bra. Vi började gräva i april och i oktober kunde vi börja flytta in djuren. Adam deltog kontinuerligt i bygget och stallet blev precis som vi ville, berättar Mats. Det nya stallet ger oss flexibilitet så vi kan agera snabbt och öka djurantalet om efterfrågan skulle öka. I det nya stallet är det lättare att gruppera djuren och fylla upp stallet.

Tack vare ett långt samarbete med Fredrik samt att DeLaval har ett komplett sortiment valde vi DeLaval som leverantör. – Vi har känt Fredrik i många år och detta är det andra bygget vi anlitar honom för på Desemåla. Vi är mycket nöjda med det nya stallet, fortsätter Adam och Mats.

Ett system för bra arbetsmiljö och djurkomfort

Vi ville satsa på ett rejält stall med lösningar som prioriterar arbetsmiljön och djurkomforten och som dessutom är driftsäkert – det är investeringar som lönar sig i längden, berättar Mats. Exempelvis valde vi riktiga ventilationspaneler som ger ett varmt stall och samtidigt ett mycket bra klimat och ljus i stallet. Ventilationspanelerna styrs automatiskt från DeLaval BSC styrenhet, som är en enhet som styr olika stallsystem i ladugården. Med en väderstation på taket styrs panelerna utefter vindhastighet, temperatur och vindriktning. Blåser det kraftigt så minskar panelöppningen och vice versa. I taknocken sitter ventilationsskorstenar och breda ljusinsläpp. Skorstenarna ger en bra ventilation och hindrar snö och regn från att komma in i stallet. – Vi ville inte ha en rörlig ventilationsnock eftersom den har

fler rörliga delar som kan gå sönder, berättar Mats. De breda ljusinsläppen gör att vi knappast behöver ha lamporna tända under dagarna.

Effektiv och kraftfull inredning

– Vi valde spaltboxar med gummispalt och täta skivväggar i det nya stallet. Med spaltmattor i gummi får djuren ett väldigt rent och mjukt underlag vilket gör att de reser och lägger sig mer, äter mer och därigenom växer fortare berättar Mats och Adam. Jämfört med liggbås så sparar vi byggnadsyta och kan minska bredden på stallet. I de äldre stallarna på gården har vi spaltboxar och det har fungerat mycket bra. Vårt krav på inredningen var att det skulle vara fyrkantstolpar och inte runda

– Vi valde DeLaval ventilationssystem med ljusinsläpp i nocken vilket har gett oss en bra arbetsmiljö och ventilation i stallet berättar Adam.

– Stallet blev precis som vi ville, berättar Adam.

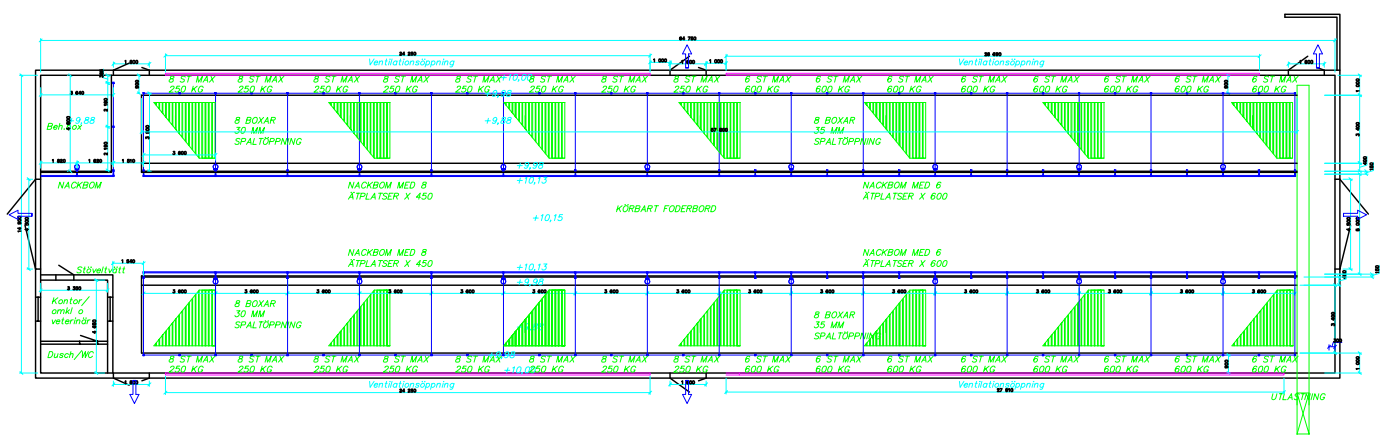
stolpar då vår erfarenhet är att beslag och grindar på runda stolpar flyttar sig, vilket de inte kan på en fyrkantsstolpe. Dessutom ville vi ha plywoodskivor i mellanväggarna, ingen plast eftersom den lättare går sönder. Grindarna till drivgångarna är delade vilket gör att djurskötaren alltid är skyddad när man flyttar djuren. Att mycket av DeLavalns inredning är i Hög-hållfasthetsstål, HSS, märktes tydligt när vi

skulle kapa en stolpe – det var en utmaning, berättar Adam.

Driftsäker utgödsling

Vi ville ha den utgödsling som är mest driftsäker och det blev en hydraulisk utgödsling, HRS, under spalt. DeLaval har levererat dessa system i över 25 år, varav många av dem fortfarande är i bruk. En HRS är extremt driftsäker

så länge man bara sköter underhållet med att byta olja och filter regelbundet. Vi upplever att DeLavalns inredning är bra lämpad för köttdjur och att DeLaval har en god kunskap i hur man planerar köttjursstall, avslutar Mats.

Vi bytte till automatiskt utfodringssystem Optimat Master OCH NU MÅSTE VI KÖPA STÖRRE MJÖLKTANK!

MEN DET ÄR ETT ANGENÄMT PROBLEM, TYCKER FOLKE PLEIJERT som är fjärde generationens mjölkproducent på gården Tveta. Gården ligger strax söder om Målilla, vackert beläget i den Småländska landskapet

Gården har idag 90 mjölkande kor samt rekrytering i två hus som är sammanbyggda. Våren 2014 tog Folke kontakt med DeLaval säljare **Markus Linde** för att planera en ombyggnad och rationalisering av fodersystemet och utfodringen i stallarna.

Målet med satsningen var att få en mer lättarbetad lösning för utfodring och en effektivare och mer frekvent utfodring av mjölk-korna.

– Folke gav mig i uppdrag att rita ett förslag där foderköket och rivarfickorna fick plats i det befintliga stallet, berättar Markus, men efter en hel del funderande och planeringsjobb kom vi överens om att den bästa lösningen var att placera rivarfickorna i den befintliga byggnaden och bygga ett nytt utrymme för mixern.

Vikten av en bra utfodringsstrategi

– Det är väldigt viktigt med en bra foderstrategi för att få korna att mjölka så bra som möjligt, berättar Folke. Jag delar in djuren i grupper för att kunna styra utfodringen på ett bra sätt och nu har jag fyra grupper som är indelade efter var korna befinner sig i laktationen samt vilken juverstatus som djuren har:

Grupp 1: Högmjolkare, juverhälsoklass 0-4

Grupp 2: Högmjolkare, juverhälsoklass 0 samt kvigor

Grupp 3: Sinkor samt lågmjolkande kor med bra juverhälsa

Grupp 4: Kor med höga celltal samt kor som ev. har aureus den här gruppen mjölkas alltid sist

FAKTA
OM

TVETA GÅRD, Målilla

Ägare: Folke Pleijert

Antal Djur: ca 100 kor inklusive sinkor samt rekrytering och stutar 200 djur. Totalt omkring 300

Åkermark (gräs, majs samt säd): 2015: 52ha vall, 13ha majs, 62 ha höstvetete, 12ha havre, 22ha vårvete samt 18ha höstraps. 36 ha hyrs ut till en granne för potatisodling.

Bete: 40ha

Skog: 165ha

Att snabbt få till en bra utfodring kändes viktigt. Nästa steg är att bygga om/ut taket så att hela foderköket är skyddat.

– Tillsammans med min rådgivare från Växa har jag tagit fram en typfoderstat som används i mixern. Till korna består blandningen av ca 73% gräs och 27% majs, salt och mineraler.

I foderstationerna får korna Unik 52 och kornkross i individuellt anpassade givor. Ungdjuren får en mix av ca 65% gräsenilage och 35% majs samt 1kg expro.

Effektiv och exakt mixning

Mixern som är hjärtat i fodersystemet är på 12m³ och kan mixa både plansiloensilage och rundbalar.

På mixern sitter vågenheten där man kan lägga in olika typer av recept för de olika grupperna. Med automatisk utfodring får man hög noggrannhet och alltid en jämn blandning av de olika komponenterna, detta är väldigt viktigt när det gäller dyra koncentrat och mineraler.

Förenklade foderrutiner

Med Optimat Master lösningen så har foderrutinerna förenklats väsentlig. Nu behöver rivarfickorna endast fyllas en gång per dag. På så sätt behöver traktorn bara gå en enda gång per dag sedan sköter sig systemet helt automatiskt. Mixern gör sin blandning när den ska och står färdig med rätt fodermix när foder-vagnen kommer för att hämta det foder som den ska köras ut.

En uppskattning är att det går ca 45 minuter fortare i dag, från 2,5 timmar till 1,45 men räknar med att kapa bort en halvtimme till när allt är fullt intrimmat.

Snabb distribution av grovfodret

För att få en snabb och effektiv distribution av grovfodret och för att kunna utfodra oftare så investerade Folke i en OTS grovfodervagn. Innan installationen av det nya utfodringssystemet utfodrades korna 8 gånger om dagen och idag är det utökad till 12 gånger per dygn.

Förbättrad avkastning

– Vi märker redan efter några månaders drift att avkastningen har ökat, idag ligger vi på 31kg ECM och med ett fetthalt på 4,6-4,7 samt 3,52 i protein. Vårt mål är att vi med de förbättrade foderrutinerna ska komma upp till 36kg ECM. Men innan dess så måste vi byta tank för redan nu så räcker inte tanken till, konstaterar en nöjd Folke.

Bättre kontroll på dina kostnader

Det goda resultatet har gjort att Folke funderar på att i framtiden också uppgradera sitt mjölkningsstall med DelPro Farm Manager för att på så sätt enkelt få tillgång till alla fördelar både när det gäller foder och mjölk.

FAKTA
OM

Utrustningen

OTS distributionsvagn är utrustad med vågceller och på så sätt så kan vagnen lägga ut den mängd foder som gruppen skall ha. Vagnen lägger ut fodret i sträng så att alla kor får tillgång till foder väldigt snabbt och på så sätt så minskar konkurrensen om fodret.

OTS går också kopplas samman med DelPro Farm Manager vilket ger en unik möjlighet att på ett snabbt och enkelt sätt kunna styra utfodringen i förhållande till mjölkavkastningen.

DelPro Farm Manager

Med Optimatsystemet kopplat till driftsledningssystemet DelPro Farm Manager får du bättre kontroll över dina olika foderlager samt också bättre kontroll över foderkostnaderna. Med hjälp av lager och satsrapporter kan du enkelt se dina foderkostnader. Det ger bättre fodereffektivitet och möjlighet att optimera foderkostnaderna.

NYTT UNGDJURS-STALL gav bättre tillväxt och tidigare semineringar

STALLTIPSET BESÖKER GÅRDEN NANNTORP

som ligger ca 2,5 mil söder om Kalmar. **Martin Eskilsson** som driver och äger gården och som nyligen färdigställt ett nytt funktionellt ungdjursstall. Han hade innan dess under flera år funderat på att samla sina ungdjur i ett och samma stall eftersom det har blivit väldigt tungjobbat med att ha djuren utspridda i olika stallar.

Tillsammans med DeLaval's säljare **Fredrik Pettersson** planerade han så en lösning som passade honom. Det blev ett stall med plats för 180 djur inklusive kalvnings- och behandlingsboxar.

Stallet är byggt som ett kallt stall med skorstenar och ventilationsgardiner, i nocken finns också ljusinsläpp med en bredd på 2,4 meter för att skapa ett så ljust och välventilerat stall som möjligt.

I samband med planeringen så bestämde Martin sig för att även se till att förenkla utfodringen i det nya stallet. I det nya foderrummet står en vertikal 12m³ mixer från DeLaval och en RA135 Premium grovfodervagn med kraftfoderficka som kan lastas automatiskt från mixern via en transportör.

Djuren växer snabbare

– Jag övervägde att installera kraftfoderstationer men det skulle bli kostsamt med så många olika grupper som jag ville ha och då föll valet på DeLaval's nya fodervagn RA135 med kraftfoderficka. På detta sätt så kan man ha en grundgiva grovfoder som består av plansiloensilage Majs samt halm. Vagnen utfodrar automatiskt fem gånger per dag och varje grupp får rätt mängd grovfoder och de grupper som behöver kan också få den mängd kraftfoder som de ska ha, berättar Martin.

– Nu efter en tids användning så ser jag att strategin givit resultat, nu växer djuren mycket bättre och på så sätt så kan vi seminera kvigorna tidigare än vad vi gjort tidigare, berättar Martin som är mycket nöjd med att djuren växer så bra.

Så här fungerar RA135 Premium med kraftfoderficka

Vagnen lägger det mixade fodret i en jämn sträng i respektive grupp. Genom att ställa in hastigheten på bottenmattan samt vagnens framdrivningshastighet, så utfodras önskad mängd foder på foderbordet i respektive grupp. Vagnen är försedd med en tvärtransportör av gummi för att styra vilken sida av foderbordet som ska utfodras. Om man har enkelsidigt foderbord kan istället en styrplåt monteras vilken för fodret närmare djuren. Styrplåten kan med fördel kombineras med en

Det nya utfodringssystemet har givit många positiva effekter, bland annat en bättre tillväxt av djuren.

sidoplog som flyttar tillbaka foder som djuren puttat iväg när de äter.

DeLaval distributionsvagn RA135 finns i två utföranden med eller utan kraftfoderficka. Båda vagnarna rymmer 2,5m³ i sitt grundutförande men kan förlängas med 0,5 eller 1 meter för att rymma upp till 3,7m³. Kraftfoderfickan rymmer 290l och kan fyllas manuellt eller automatiskt från en foderskrub. Fickan är volymstyrd och är avsedd för pelleterat foder

DeLaval distributionsvagn RA135 är nätdriven, 400V. Man kan antingen använda plattkabel eller strömskena. Med strömskena så kan man enkelt låta vagnen automatiskt utfodra flera olika foderbord.

DeLaval grovfodervagn RA135 Premium fakta

Volym	2500 liter
Bredd	1350 mm
Längd	3700 mm
Installationshöjder (Inkl. 500 mm fritt utrymme under vagnen)	Min 2150 mm utan tvärtransportör Min 2450 mm med tvärtransportör
Min fritt utrymme under vagn	500 mm
Avstånd mellan motorvagnar	2800 mm (standardvagn)
Öppning för påfyllning (L x B)	1850 x 900 mm
Total vikt (tom vagn)	950 kg
Max foderlast	1500 kg (standardvagn)
Tvärtransportör tillval (C-C värden)	1100 mm, 1500 mm
Räls	IPE 120 - IPE 240
Spänning	400V, med kabel eller ström skena
Nyhet! Ny modell	DeLaval RA135 Premium med koncentratficka

HYLLELA GÅRD

FAKTA
OM

HYLLELA GÅRD, Överum

Ägare: Br Jonsson (Mathias, Henrik Och Gabriel).

Antal kor: 650 mjölkkor

Mjölkar med karusell 3 mjölkningar/dag

Avkastning: 35,8 kg mjölk snitt/ko

Hyllela gård SAT SAR PÅ JUVERHÄLSA

BRÖDERNA JONSSON SOM DRIVER HYLLELA GÅRD

utanför Överum satsar på förbättrad juverhälsa och ett led mot minskad nyinfektion i besättningen är Clover™ spengummi

Att en liten ändring i design och utformning av ett spengummi kan göra stor skillnad på besättningens juverhälsa, det är resultat som både forskning och praktisk erfarenhet visar på.

På Hyllela gård finns idag 650 mjölkkor som mjölkas i 32-platsers karusell 3 gånger per dygn och gården drivs och ägs av Bröderna Jonsson sen 2010. Bröderna driver sen tidigare även mjölkproduktion på Ogestad gård.

– Vi har haft problem med höga celltal och juverinfektionen, säger **Gabriel Jonsson** och nu arbetar vi aktivt med att förbättra juverhälsan i besättningen och när Clover lanserades förra året var vi beredda att testa det nya spengummit. I samband med att vi bytte till Clover spengummi såg vi även över våra mjölkningsrutiner och gruppindelningen av mjölkorna. Idag delas korna in i fem grupper efter djurhälsan och vi tar bakterieodling på alla nykalvade kor. I en kombination av dessa åtgärder med gruppindelning efter djurhälsan, mjölkningsrutiner och Clover spengummi så har vi sänkt besättningens medelcelltal från ca 400 000 till 220 000 celler under sex månader.

– Med de nya mjölkningsrutinerna och Clover Spengummi har mjölkningstiden i karusellen minskat ca 30 minuter per mjölkpass och vi ser även att antalet återpåsättningar har sjunkit och en annan positiv effekt är att vi även ser en minskning i uttöjda spenkanaler säger Gabriel.

– Vi är nöjda med Clover och att byta tillbaka till tidigare spengummi är inte aktuellt avslutar Gabriel.

Vad är det som gör Clover spengummi så unikt?

Under mjölkning är spengummit den enda delen som har direktkontakt med kon och det är därför extra viktigt att spengummit inte bara är hygieniskt utan också effektivt och behagligt för kon. Clover spengummi har tagits fram med en alldeles särskild utformning med konkava sektioner på insidan i strumpan med både tunnare och tjockare vägg. Denna unika utformning gör att spenkontakten blir fullständig med minskat luftinsläpp, en bättre urmjölkning och en mer optimal massage vilket förbättrar juverhälsan.

En tysk universitetsstudie som nyligen är gjord visar att Clover spengummi håller spenarna mycket mjukare, antalet blåspenar minskade med hela 58 % och att nyinfekterade kor sjönk med 12 % efter användning av Clover spengummi i 3 månader. Clover spengummi ger skillnad i juverhälsan och samtidigt har en hög prestanda med effektiv mjölkning.

GummiDirekt
Gummileveranser direkt hem till dig

DeLaval GummiDirekt - gummileveranser direkt hem till gården

- ✓ Leverans 2 gånger/år - vår och höst
- ✓ Respektive leverans innehåller aktuella delar enligt rekommenderade bytesintervall
- ✓ Du får optimalt funktion på mjölkningen året om
- ✓ Starkt reducerat pris: 35-40 % rabatt

Regelbundna gummibyten ger dig optimala förutsättningar:

Bättre juverhälsa
Säker drift vid mjölkning – bra mjölk kvalitet
Mjölkar lika snabbt hela tiden

GummiDirekt är öppen varje arbetsdag; 08.00-16.30

Ring **GummiDirekt 08-550 295 17** och du blir kopplad till Kundtjänst

Vill du skicka e-post är adressen gummidirekt@delaval.com
Eller kontakta din lokala DeLaval Servicetekniker så förmedlar han ditt ärende.

RATIONELL MJÖLKPRODUKTION i Njutånger

LENA OCH MATS HÄGGLUND PÅ NICKORA GÅRD,

Njutånger, har byggt och byggt under 20 år nu har de den rationella mjölkproduktionen önskat sig. De har gått från uppbundet via fiskbensstall till att idag ha 64 mjölkor som mjölkas av en DeLaval VMS.

Hur blev det med VMS?

– Övergången till VMS gick smidigt, allt fungerade och korna svarade positivt. Fram till idag har de ökat sin produktion med 500 kg, berättar Lena. Kotrafiken är planerad med FeedFirst™. På frågan hur VMS har fungerat, så säger Lena och Mats: "Den bara går bra!". Nickora gård är sedan 1996 ekologisk och produktionen ligger nu på ca 9 100 kr per ko och år. Gården ligger 1,5 mil söder om Hudiksvall. I denna del av Hälsningland består den största delen av den odlade marken av vall och bete, ofta kombinerat med skogsbruk.

Hela familjen gillar lantbruk

Det är Lena som har mest koll på korna och VMS driftsledningssystem. Mats är även kretsordförande för Arla med kontakter med kollegor. Under vintern som gått har diskussioner om mjölkpriset varit i fokus. Uppdraget

som kretsordförande tar naturligtvis en del tid för Mats.

När familjen kommer på tal så säger Lena stolt: – Vi har 3 döttrar, och alla är intresserade av lantbruk. Vi har väl alltid lyft fram att det är roligt och bra att vara lantbrukare, så det är väl det som har fastnat.

DeLaval jouren är bra!

– Jag måste passa på att berömma DeLaval jouren, säger Mats, man får alltid bra hjälp och de har nästan alltid svar och de löser nästan allt per telefon. Om de måste åka ut så finns det alltid någon i beredskap som ställer upp.

Gården har också regelbunden service på VMS av DeLaval Servicetekniker. Tre gånger om året är det service och det hjälper så klart till att hålla VMS i trim och undvika onödigt strul.

Rationellt ungdjursstall finns på gården

På Nickora gård har man även kontinuerligt förbättrat ungdjursstallet. Där föder man upp alla kvigor, med liggbåssängar och kraftfoderstationer. När VMS kom till gården satte man även in några engångsgrindar, bara för att kvigorna ska vara förberedda när de ska börja mjölkas. – Det gör att övergången från ungdjursstallet till lösdriftsstallet går mycket smidigt för kvigorna, säger Lena.

Det är Lena som handlar i DeLaval webbutik

– Jag brukar handla via webbutiken, det är så praktiskt. När jag är ute i stallen och ser att det är dags att köpa in något, då går jag direkt till datorn och gör en beställning. Klart med en gång!, berättar Lena.

Det är snabba leveranser med DeLaval webbutik. Minuten efter Lena har tryckt iväg beställningen är ordern upp på plocktruckens dataskärm på DeLaval centrallager. Beställningen är plockad inom en halvtimme. Transporten går iväg på kvällen och sedan är leveranstiden den tid det tar att transportera godset på vägarna mot Nickora gård i Njutånger.

FAKTA
OM

NICKORA GÅRD, Njutånger

Ägare: Lena och Mats Hägglund

Antal kor: 64

Mjölkningsystem: VMS

Lena är den som mest följer upp i driftsledningssystemet här beställer hon också varor från DeLaval webbutik.

GummiDirekt – Då blir spengummibytena av i tid!

På frågan hur de ser på fasta leveranser av spengummi säger Lena: – Det är enkelt att vara med och när vi har spengummi hemma så blir det av med att vi byter i tid!

Visst är det så att när man har spengummi på plats blir det mycket lättare av med byte i rätt tid. GummiDirekt kallas samarbetet mellan DeLaval och Arla (och med andra mejerier) ett upplägg med automatiska leveranser av gummidelar 2 gånger per år. En del i upplägget är att det ger en bra rabatt till alla medlemmar som är med och abonnerar på leveranser.

Clover för VMS – det låter intressant!

Spengummidiskussionerna halkar in på det nya spengummit Clover. Efterfrågan har varit hög sedan lanseringen. Än så länge finns Clover spengummi dock bara i normalt långa utförandet. Ett kort Clover spengummi för VMS är planerat att lanseras efter sommaren.

– Det ska bli intressant när det kommer, kommenterar Lena och Mats.

Läs mer om varför Clover är speciellt på sidan 25 här i tidningen

DELAVAL WEBBUTIK Leveranser direkt hem till dig

- ✓ Gör beställningen när du vill – öppet dygnet runt
- ✓ Fri frakt vid leveranser över 2 000 kr (exkl moms)
- ✓ Snabba och säkra leveranser
- ✓ Faktura med 30 dagar netto

Du loggar in med **Användar-ID** och **lösenord**.

När du är inloggad är du inne på ditt eget kundkonto hos DeLaval. Leveransadress är klar. Det är enkelt att beställa när man väl är inloggad

- Du får fråga om inloggningsuppgifter skall sparas när du loggar in
- Väljer du att spara, så kommer du snabbt in i webbutiken nästa gång du går in

Om du saknar inloggning, kontakta **orderservice.sverige@delaval.com** så återkommer de med inloggningsuppgifter.

Har du frågor om produkter i DeLaval webbutik så har du kontaktuppgifter inne i webbutiken under

Frågor & Kundtjänst

ELSTÄNGSELAGGREGAT

Ny teknik ger upp till 10 gånger längre driftstid

Elstängsel som drivs med traditionella batteriaggregat laddas ur snabbt eftersom de drar ström på en relativt hög nivå. Detta innebär att stängslet kräver täta kontroller och täta batteriladdningar eller byten. När batteriet är urladdat och det inte är någon ström på tråden, då tappar djuren respekten för stängslet och kan lätt ta sig ur hagen.

Nu har tekniken tagit nya steg. De nya DeLaval ESE batteriaggregat har en helt ny teknik som ger upp till 10 gånger längre driftstid på batteriet.

- ✓ ESE-aggregatet har ett automatiskt sparläge när stängslet är obelastat och i bra kondition.
- ✓ När ett djur rör vid tråden är det full spänning och full funktion.
- ✓ Du sparar nu mycket batterikapacitet och stängslet fungerar mycket längre utan batteribyte. Upp till 10 gånger längre driftstid jämfört med den äldre teknik som fanns i samma aggregat.

Exempel

Du vill ha ström i stängslet på en hage på 1,7 km och använder ett 75A batteri:

- Med en tidigare modell av aggregat måste batteriet bytas eller laddas efter ca 9 dagar
- Med ett ESE25B aggregat som har den nya tekniken håller batteriet i upp till 90 dagar.

Modeller

ESE batteriaggregat finns i 2 modeller med 1,3 Joule laddningsenergi (ESE16BM) respektive 2,5 Joule (ESE25BM). Det sistnämnda kan du även använda på medellånga stängsel.

ESE25BM aggregatet har ytterligare inbyggd smart teknik. Du kan även koppla in det på elnätet via en adapter (ingår i leveransen). Har du då samtidigt ett batteri inkopplat och det råkar bli ett strömbrott, går det automatiskt över till batteridrift. Du har då alltid ström på tråden!

Våra batteriaggregat är prisvärda. ESE16BM kostar 2 369 kr (inkl moms) och ESE25BM kostar 2 693 kr (inkl moms). **Du kan köpa DeLaval elstängselsortiment av våra servicetekniker, i vissa återförsäljande butiker och i DeLaval webbutik.**

NYHET!

ELSTÄNGSEL 2015

Inför elstängsel säsongen 2015 kan vi presentera en hel del nyheter när det gäller våra elaggregat. Vi utvidgar sortimentet med nya batteriaggregat och dessutom ytterligare sk kombiaggregat som kan drivas både med batteri eller nät drift. Ny teknik gör även flera av våra batteriaggregat extremt energisnåla. Det ger dig längre drifttid för batterierna.

NYA BATTERIAGGERAT E2B och E4B med batterilåda

Praktiskt skyddande låda för 9 eller 12 Voltsbatterier
Färdig solcellssats finns att köpa som tillbehör
Passar för korta stängsel där tråden är fri från gräs och annan vegetation.

Läs om den nya tekniken på föregående sida!

NYA KOMBIAGGREGAT som ger upp till 10 gånger längre drifttid

1 Kombiaggregat E8BM, för batteri- eller nät drift. För korta stängsel.

2 Kombiaggregat ESE16BM, för batteri- eller nät drift. För korta stängsel.

3 Kombiaggregat ESE25BM, för batteri- eller nät drift. För medellånga stängsel.

Ny teknik!

Tips när du ska stängsla

Tips när du ska välja aggregat

Var noga med att välja aggregat efter längd på stängsel och efter hur undervegetationen ser ut längs stängslet. DeLaval har flera olika nätdrivna aggregat som passar till beteshagar för nöt.

EXEMPEL: E120M

Ett kraftfullt aggregat som klarar längre stängsel. Laddningsenergi 12 J. Är det ingen undervegetation klarar aggregatet 40 km stängsel och vid mycket undervegetation 10 km.

Batteri- eller nätdrift - har du svårt att välja?

Om du vill ha möjlighet att alternera mellan nät och batteridrift kan du välja bland våra kombiaggregat.

EXEMPEL: ESE120BM

Ett kraftfullt batteri-/nätaggregat för medellånga och långa stängsel. Laddningsenergi 12J. Klarar 45 km stängsel om det inte är undervegetation, vid mycket undervegetation 14 km.

Stolpar

Trästolpar av tryckimpregnerad furu är i dag vanligast. Men det finns alternativ. Plaststolpen för permanent stängsel. Plaststolpen är av återvunnen plast med mycket lång hållbarhet >10 år. Det går snabbt och är lätt att bygga med nya plaststolpen. Den kan användas som mellanstolpar i ett "frikänt system" eller så kan förankras med ett jordankare för högre stabilitet.

PLASTSTOLPE 110 CM OCH CLIP

DeLaval permanentstolpe i plast 110 cm. Tillverkad i återvunnen plast. Lång hållbarhet > 10 år. Tråden monteras på stolpen med hjälp av plastclip.

Du hittar mer om vårt elstängselsortiment i den bifogade elstängselbroschyren.

Välj rätt tråd

Till permanenta stängsel rekommenderar vi försträckt trippelgalvaniserad ståltråd, den har högkvalitet och har tre gånger så tjock galvanisering som vanlig ståltråd. Den töjer sig inte heller.

STÅLTRÅD

DeLaval försträckt trippelgalvaniserad ståltråd.

Jordning

Dålig jordning är ett vanligt fel. Så här kontrollerar du jordningen: Kortslut stängseltråden mot marken med ett järnspett ca 100 m från elstängselaggregatet. Därefter mäts spänningen mellan jordtaget och marken med en voltmeter avsedd för elstängsel. Är spänningen mer än 0,3 kV (300V) är jordtaget otillräckligt och behöver förbättras med fler jordspett.

JORDSPETT

Ett galvaniserat jordspett med vinkelprofil för maximal hållbarhet och kontaktyta mot jorden. 1,15 m långt.

Du hittar också erbjudanden på aggregat i den bifogade kampanjbilagan för april.

Friskt hygieniskt vatten på betet!

DJUREN SKA HA TILLGÅNG TILL FRISKT HYGIENISKT VATTEN ÄVEN UNDER BETESDRIFTEN.

En bra rekommendation är att se över vattenanordningarna i god tid före betessläppet. Det finns flera olika alternativ, Delaval har lösningarna.

En högproducerande mjölkko har stort behov av vatten av bra kvalitet och utan tillräcklig tillgång av vatten blir mjölkproduktionen lidande. Detta gäller självklart även när djuren är på bete och här ställs samma krav på vattenmängd och kvalitet.

Korna vill helst ha stora drickytor och inte gå för långt för att få tag i vatten. Det lönar sig med andra ord att ha vattenutrustningen i ordning innan betessäsongen startar. Flera kar ger också en bättre effekt.

Beteskar P400, P600 och P1000

Dessa kar är speciellt tillverkade för betesdrift, flottören monterar i ett speciellt skyddat utrymme så att korna inte kommer åt det. Karna har tömningsplugg för enkel spolning och rengöring.

- ✓ Tillverkat i UV-motståndig plastmaterial av hög kvalitet
- ✓ Passar till nöt och häst
- ✓ Oval form ger mer plats för djuren
- ✓ Enkelt att rengöra med stort dräneringshål
- ✓ Inbyggd spillkant minskar vattenspill
- ✓ Flottör kan eftermonteras för automatisk fyllning
- ✓ 3 storlekar 400l, 600l, och 1000l

Kampanj- under april medföljer flottör utan extra kostnad!

**Kampanj,
flottör på köpet
i april**

Avsändare:
DeLaval Sales AB
Box 21
147 21 Tumba

B

Adresserad
direktreklam

Jag kan verkligen rekommendera kameran till andra kollegor

IP kamera

- ✓ Övervakningskamera för trådlöst nätverk
- ✓ Kameran är anpassad för djurstallar eller utomhusbruk, den har HD-upplösning.
- ✓ Det går att ansluta upp till 99 kameror i ett system.
- ✓ I och med anslutning till nätverk och internet kan bilden ses på telefon, surfplatta eller pc va du än befinner dig.

Jag har alltid med mig telefon eller surfplattan. Då har jag full kontroll på mitt stall. Jag har VMS via fjärruppkoppling RFC och nu kan jag även se stallet live via den nya IP kameran, säger **Stefan Johansson** Krängsbergsled utanför Vaggeryd.

Senast vi besökte Stefan var i slutet av 2013, då berättade han om uppkopplingen RFC och mjölkningsroboten. Han berättade då att nästa steg var att koppla in kameror så att han också har visuell kontroll över sitt stall.

Mycket bra bild

Det var min servicetekniker som berättade att den nya kameran fungerade jättebra i djurstallar och att bilden blev skarp och bra. – Jag har nu skaffat en kamera, den var väldigt enkel att installera när man har RFC med trådlös uppkoppling till VMS. Jag övervakar för det mesta roboten. Men kameran är lätt att flytta så jag har använt den på olika ställen i stallet. Jag har flyttat den till kalvningsboxen när jag behöver det och bilden är mycket bra både i telefon och i surfplattan, säger Stefan.

Fler kameror

En fördel är att man kan köra fler kameror i samma program fortsätter Stefan. – Jag kommer att skaffa fler kameror. Nästa kamera är

tänkt att övervaka min gårdstank, det bör fungera bra då kameran även har rörelsedetektor.

Rekommenderar till andra kollegor

Kameran i kombination med RFC är för mig ett jättebra hjälpmedel. – Jag får en suverän kontroll på mitt stall via telefonen eller surfplattan. Och framförallt nu kan jag även se stallet visuellt, det är en trygghet för mig. Jag kan verkligen rekommendera IP kameran till andra kollegor avslutar Stefan.

FAKTA
OM

KRÄNGBERGSLED, Vaggeryd

Ägare: Stefan Johansson

Antal VMS: 1 st., installerad 2012

Årskor: 75

Avkastning: ca 9000 kg

Areal: 180 ha, Inkl sidoarrende, 60 ha ängsmark och ca 75 ha skog